

O'zbekiston adabiyoti va san'ati

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЪАТИ Haftalik gazeta • 1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan e-mail: uzas@mcs.uz 2014-yil 7-fevral • №6 (4249)

9 феврал — Алишер НАВОЙИ шаваллуд топган кун

ҒАЙРАТ ВА ҲИММАТ ЗАРУР

Тухм ерга кириб чечак бўлди,
Қурт жондин кечиб ипак бўлди.
Лола тухмича ғайратинг йўқму?!
Пилла қуртича Ҳимматинг йўқми?!
(“Бадойиё ул-бидоя” девонидан.)

Дарҳақиқат, буюк шоиримизнинг жонфи-
долик борасидаги ушбу атиги тўрт мисрали
назмий дурдонасига сингдирилган маъно-
нинг бениҳоя теран ва ҳаётийлигидан ҳай-
ратга тушамиз. Бироқ баъзан тирикчилик
бахонасида атрофимиздаги кишиларга озгина
кўмак беришга Ҳимматимиз ёхуд ўзимиз учун
ошиб-тошиб ётган ғайратимиз етмай қола-
ди. Қарийб олти аср муқаддам ушбу ҳикматни

битаётганда Навоий бобомиз кун келиб ана
шу даъвати авлодларга етиб боришига, улар
қалбида ғайрат ва Ҳиммат туйғуларини
уйғотишига катта умид боғлаган бўлса,
не ажаб.

Албатта, улуг шоир ижодини ҳар ким ўз
билими, савияси даражасида идроклайди,
тушунади ва талқин қилади. Мен англаган бир
ҳақиқат шуки, XVI асрда Европа Уйғониш
даврига туртки берган гоёлар Алишер Навоий
ижодидаги умуминсоний гуманистик гоёларга
ҳамоҳангдир. Мана бир мисол. Навоий “Садди
Искандарий” дostonи муқаддимасида “Бутун
оламдан, ҳатто оламдан ташқаридаги
мавжудотлардан ҳам мурод, мақсад одамдир”,
деган фикрни илгарии сурлади:

Очилғоч бу гулшанда инсон гули,
Не инсон гули, боғи извон гули...
Карам бирла халқ айлағай оламе,
Бу оламда мақсуд анга оламе.
Ғараз оламе анга олам туғайл,
Неким ғайри оламдур ул ҳам туғайл.

Беруний океан ортида қуруқлик борлигини
тафаккур этгани каби Навоий ҳам бошқа
қитъаларда ва ҳатто бутун ер юзиде маънавий
таназулга олиб келиши мумкин бўлган
омилларни кўра билган.

Давоми учинчи
саҳифада.

Қуниқар юфт ноҳмазми — Шокнодони
Алишер Навоий ҳайкали.

Алишер НАВОЙИ

ҒАЗАЛЛАР

Ўтга солғил сарвини, ул қадли мавзун бўлмаса,
Елга бергил гулни, ул рухсор гулгун бўлмаса.

Сарсари оҳим эсар ғам шони ҳижрон тоғига,
Яхшидур, тонг отқуча бу тоғу ҳомун бўлмаса.

Телбалиқдин, ваҳки, ҳар дам дардим афзундур, агар
Ул пари ишқила ҳар дам дардим афзун бўлмаса.

Гар кўнгул қатл истабон сен ваъда қилдинг тағла деб,
Ушбу дам ўлтур, бу эҳсон бирла мамнун бўлмаса.

Хирқа жинсин раҳн учун, эй шайх, олмас пири дайр,
Бода бермас, токи ўзлук жинси марҳун бўлмаса.

Фони ўл, васл истар ўласанг, бенаволиғдин не ғам,
Бўлмасун ҳаргиз матои дунёи дун бўлмаса.

Эй Навоий, тонма, гар дер ул пари мажнун сени,
Ошиқ ўлғайму парига, улки мажнун бўлмаса.

Зулфунг очилиб, орази дилжў била ўйнар,
Ҳинду бачае шўхдур, сув била ўйнар.

Ул шўх кўнгул лавҳин этиб тийра нафасдин,
Бир тифидур алқиссаки, кўзу била ўйнар.

Ўйнай-ўйнай боғлади уйқумни фусундин,
То ғамзаси ул наргиси жоду била ўйнар.

Тонг йўқки, кўзунг бўлса кўнгул бирла мулоб:
Мажнунга ажаб йўқ, агар оху била ўйнар.

Бир дўлийн бозигар эрур чамбар ичинда,
Холингки, ўшул ҳалқан гесу била ўйнар.

Зоҳид била нафе этса тамасхур, не ажабким,
Ит сайд қилур вақтла тулку била ўйнар.

Муғ дайрида маст ўлса Навоийни кўрунгим,
Бир олма киби гунбази мену била ўйнар.

ЭЪТИРОФ ВА МАСЪУЛИЯТ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримовнинг
“Ўзбек Миллий академик драма театрининг 100 йиллигини
нишонлаш тўғрисида”ги қарори соҳа вакиллари, театр
ижодкорлари, маданий-маърифий фаолият билан шуғулла-
наётган барча зиёдалар томонидан мамнуният билан қутиб
олинди. Бу қарор, аввало, театр санъатининг жамият
ҳаётидаги ўрни, маънавий янгилиниш ва ўзгаришларга
қўшаётган ҳиссаси, ёш авлод камолотидаги беэҳис имконияти
яна бир бор эътироф этилаётганидан далолатдир. Маъжур
жараёнга давлат раҳбари томонидан ғамхўрлик кўрсатилиши
театр аҳлининг илҳомига илҳом қўшиб, янги марраларни
забт этишга даъват этмоқда.

Ўзбек Миллий академик дра-
ма театри ташкил топганига
роппа-роса бир аср бўлди. Бу
шонли тарихда не-не катта во-
қеалар, унутилмас спектакл-

лар, улуг актёр ва режиссёр-
ларнинг бетакрор ижоди му-
жассам. Ўтган давр мобайни-
да миллий театримиз миллат
бадий тафаккурини юксалти-

риш, халқимизга хос юксак фа-
зилатларни тарғиб қилиш бо-
расида эътирофга лойиқ иш-
ларни амалга оширди. Хоҳ

Муносабат

мумтоз, хоҳ замонавий асар
бўлсин, барчасига бирдек
масъулият билан ёндашиб, кат-
та-кичик мухлиснинг қалбига
йўл топган, ҳар бир томоша-
бинга “Лаббай!”, дея эшик
очиб, халққа, юртга беминнат
хизмат қилиб келаётган маскан
ҳам шу театримиз аслида. Би-
нобарин, Миллий театр — мам-
лакатнинг бош, пешқадам те-
атри, ўз номига мувофиқ мил-
лат ардоқлаган, ишонч билдирган,

миллий туйғу ва истакларни
ифода этадиган, халқ дарду
ташвиши билан яшайдиган
даргоҳ. Миллий ўй-хаёл, мил-
лий характер, миллий дунёқа-
раш ва миллий маданиятни кам-
мол топтириш ўзбек театр
санъатининг азалий вазифаси.
Ана шу эзгу мақсадни амалга
оширмоқ ниятида ўз фаолияти-
ни бошлаган ўзбек театр санъ-
ати бугун янги даврга қадам
қўйди. Шунинг алоҳида таъкид-
лаш жоизки, бу кутлуг байрам
республикамизда фаолият
кўрсатаётган барча театр жа-
моаларининг ҳам байрамидир.
Зеро, Миллий театрга тамал
тоши қўйилган кун, том маъно-
да, ўзбек халқининг, ўзбек мил-
латининг ўз театрига асос
солган кунидир.

Давоми бешинчи саҳифада.

УСТУВОР ВАЗИФАЛАР

Маданият ва спорт ишлари вазирлигининг 2013 йилдаги
фаолияти якунлари ҳамда 2014 йилдаги устувор вазифа-
ларига бағишланган кенгайтирилган ҳайъат йиғилиши
бўлиб ўтди. Асосий эътибор, Президент Ислам
Каримовнинг Вазирлар Маҳкамаси мажлисида мамлака-
тимизни 2013 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш
якунлари ва 2014 йилги иқтисодий дастурнинг энг муҳим
устувор йўналишларига бағишланган маърузасидан келиб
чиқадиган вазирлик олдидаги вазифаларга қаратилди.

Йиғилишда вазирлик Ҳайъати
аъзолари, бошқарма бошлиқлари,
вазирлик тизимидаги республика
ташкilot ва муассасалари раҳ-
барлари, вилоятлар маданият ва
спорт ишлари бошқармалари
бошлиқлари, маданият, санъат ва
олимпия захиралари коллежлари
директорлари иштирок этди.

Маданият ва спорт ишлари
вазирлиги М.Хожиматов вазирлик-
нинг 2013 йилдаги фаолияти
якунлари ҳамда 2014 йилдаги
устувор вазифалари тўғрисида
тўхталиб “Юртбошимиз ўз маъ-
рузасида 2014 йил юқори ўсиш
суръатлари билан ривожланиш,
барча мавжуд имкониятларни
сафарбар этиш, ўзини оқлаган
ислохотлар стратегиясини из-
чил давом эттириш йили бўли-

Маданият ва спорт ишлари вазирлигида

шани таъкидлаб, амалга ошири-
лиши режалаштирилган ишлар,
устувор вазифаларни белгилаб
берди”, деб таъкидлади.

Ил давомида вазирлик ва
унинг тизим ташкilotлари то-
монидан миллий байрамлар,
муҳим саналарда аҳоли ва
ёшларнинг маданий ҳордиқ чи-
қаришлари мақсадида концерт
томошалари уюштирилди, бола-
лар ва ўсмирлар ҳамда кам таъ-
минланган оилалар учун концерт-
лар бепул намойиш этилди.
Шунингдек, маданият муассаса-
лари, маданият ва истироҳат
боғлари, ҳайвонот боғлари, му-

зейлар томонидан ўтказилган
тадбирлар аҳоли, айниқса,
ёшларнинг дунёқарашини кен-
гайтириш, қолаверса, маданий
ҳордиқ чиқаришларида муҳим
аҳамият касб этди. Халқаро му-
зейлар кўни муносабати билан
ўтказилган “Музейлар — тарих
кўзгуси” мавзусидаги музейлар
хафталиги ҳамда “Музейлар —
бой тарихимиз ва бетакрор ма-

даниятимиз хазинаси” мавзуси-
даги музейлар ойлиги шулар
жумласидандир.

Вазирлик ва унинг тизим таш-
кilotлари, таълим муассасала-
рида ёшларни ватанпарварлик
ва миллий гоёга садоқат руҳи-
да, юксак билимли, жисмонан
соғлом, маънавий жиҳатдан бой
ва кен дунёқарашга эга бўлган
муस्ताқил шахслар этиб тарбия-
лашга устувор вазифа сифати-
да ёндашилиб, бу борада
алоҳида режа асосида иш олиб
борилмоқда.

Давоми иккинчи саҳифада.

ЮРАКДА ЯШАЙДИ АСО ШОИРЛАР

Умр мазмуни — умримиз изида таралган
нурдир. Бу нур сўз нури бўлса, бир
дилдан таралиб, минг дилни нурланти-
ради. Бу нур ҳикмат ва ҳақиқат, гўзал-
лик ва муҳаббат нури бўлса, кўнгуллар
кўшқиде офтоб мисол порлайди.

Муҳаммад Юсуф
— дилида кўри,

сўзиде нури бор шоир эди. Хотира уйғонса —
гўзал, деган ибора қалбимизни қалқитади. Аммо
ана шу гўзал хотирани уйғотувчи соҳиб ўз эзгу
амаллари билан жону жаҳонимизни забт этиб
қўймаганми? Уни биз ўзимиздан, қалбимиздан
айро тасаввур этолмаймиз. Чунки у ўз тиник
кўзгуси билан ҳаммиса қаршимизда.

Сиз Ватан ҳақида ўйласангиз, у сизга Ватан-
ни қандай севиши, қадрлашни ўргата олади.
Сиз севи, муҳаббат ҳақида хаёлга чўсангиз, у
севганда ўзини унутиб севади. Сиз беихтиёр мен
ҳам шундай севолсам эди, дейсиз. Сиз кўриб
кўзга илмалган қизғалдоқни у гўзалликнинг энг
ёрқин тисолига айлантира олади. Наҳотки... деган
сўз қалбингизни қитқиллайди. Наҳотки, мен
буни аввалроқ ҳис қилмагандим, кўролмагандим,
дейсиз. У сизга бу олам гўзаллигини, инсоний
муҳаббатни, дардини, аламини, сиз кўришни та-
саввур қилгандек кўрсата олгани учун ҳам уни
ўзингиз қадар яхши кўра бошлайсиз. Тўғрироғи,
тан оласиз.

Муҳаммад Юсуф таваллуҳининг 60 йиллиғи

бўлиш учун курашишни барча ҳам ўргата олмай-
ди. Шунинг учун ҳам улуглар «Бахтсизликни енга
олган одам бахтли», деганлар. Нимани нимадек,
кимни қандай севиш керак? Бу ҳам айтишга
осон. Вале, Ватанини қандай севиш кераклигини
насихат билан юракка муҳрлаб қўйиш мумкин
эмас.

Ҳар кимнинг ҳам сочларига оқ тушсин,
Ажини тушсин, юзларига доғ тушсин.
Ҳар кимнинг ҳам қувват кетиб белидан,
Қўлларига асо — бир таёқ тушсин.

Имони соф, юзга кириб ёруғ юз,
Тўйлар қилиб елкасидан тоғ тушсин.
Жисмига сўнгги сафар олдидан
Ўз боласи қўлидан тупроқ тушсин.

Давоми иккинчи саҳифада.

